

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਆਂ ਕਰੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਖਰਕਾਰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਿਸਟਮ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(60) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੋਲ 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 8/9 (2/9 + 2/3) ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਜੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ. ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੇਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 1/9 ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੇਟਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 12 ਜੂਨ, 1986 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 1/9 ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ (ਮੁਦਈਆਂ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਮਾਪਦੇ ਹੋਏ। ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 1/9 ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 1/9 ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਮਾਪਦੇ ਹੋਏ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਐਨ ਕੇ ਸੂਦ ਜੇ.ਜੇ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ — ਜਵਾਬਦਾਰ

1999 ਦਾ CWP ਨੰ. 14453

2 ਮਈ, 2001

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾ. 226—ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਪਾਲ ਐਕਟ, 1996 — ਐੱਸ. 18—ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ—ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ

ਕਰਨਾ — 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ—ਐਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ—ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ / ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ—ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ 1996 ਐਕਟ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਗੁਪਤ ਹੈ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਤਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 26)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਦਾ ਜਾਂ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਰੇ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਨਾ ਪਾਉਣ ਕਰਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਾਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੇਣ।

(ਪਾਰਾ 33 ਅਤੇ 46)

ਪੀਐਸ ਬਿਆੜਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਐਮ ਸੀ ਬੇਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ।

ਐਸ.ਕੇ. ਪਿਪਟ, ਮੈਸਰਜ਼ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ। ਨਰੇਸ਼ ਕੌਸ਼ਲ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਕੌਸ਼ਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਵਕੀਲ

ਨਿਰਣਾ

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

(1) ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ/ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਪਾਲ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਪਾਲ ਐਕਟ, 1996 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ? ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਏ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਪਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚੌਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 22 ਮਈ, 1996 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ-1 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 9 ਸਤੰਬਰ, 1996 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਬੰਧ

Gurbaksh Singh u. State of Punjab & others 445
(Jawahar Lai Gupta, J.)

ਪੀ-2 ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 12 ਜੁਲਾਈ, 1999 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਲੋਕਪਾਲ "ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।" ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 6 ਅਗਸਤ, 1999 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਪਾਲ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਾਨਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਪਾਲ" ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਬੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ-3 ਅਤੇ ਪੀ-4 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਨੁਚਿਤ, ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਡਮਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੇ।

(4) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤਰਫੋਂ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਸ.ਸੰਧੂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(5) ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ. ਲੋਕਪਾਲ, ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਮਿਤੀ 7 ਫਰਵਰੀ, 2000, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਸੋਧਿਆ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ,

ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(7) ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 9 ਸਤੰਬਰ, 1996 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪਲੀਸਿਟਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ 7 ਜੁਲਾਈ 1999 ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(8)....ਇਹ ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ "ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਸਦੀਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ " ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਕੋਈ "ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ" ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ..." ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਸ. 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਬੰਧੀ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ

'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(9) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 4 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ... ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ..." "ਦੁਸ਼ਮਣ" ਕਾਰਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮੇਰਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਜੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।" ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਪਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਗੁਪਤ ਰਹਿਣਗੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨਕਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(11) ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਥਿਆਡਾ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਸੀ. ਬੇਰੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਕੇ. ਪਿਪਟ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

(12) ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਬੰਧਤ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਨੇਕ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਵੱਲੋਂ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ" ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(13) ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ- ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਪਾਲ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ/ ਲੋਕਪਾਲ ਦਾ ਹੁਕਮ?

Gurbaksh Singh u. State of Punjab & others 447
(Jawahar Lai Gupta, J.)

(14) ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ "ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ..." ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ "ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ। ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ "ਉਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ

ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ "ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ"; ਜਾਂ "ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬੇਤੁਕੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ"; ਜਾਂ "ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ", "ਲੋਕਪਾਲ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)। ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਲੋਕਪਾਲ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਕਲਾਜ਼ 3 ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।"

(15) ਜੇਕਰ ਮੁੱਢਲੀ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਸੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਿਧੀ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੈਮਰੇ 'ਚ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ "ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ" ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਤੋਂ (vi) ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ..." ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਫਿਰ ਵੀ, ਲੋਕਪਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਲੋਕਪਾਲ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ..." ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਸਨੂੰ "ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ (ਰਾਜਪਾਲ) ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।" ਫਿਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

(16) ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ... ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਤਸਦੀਕ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ

ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਸਦੀਕ ਜਾਂ ਜਾਂਚ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਲੋਕਪਾਲ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੀ.ਐੱਲ. (2) ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

- (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ-
- (a) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ S. 16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ
- (b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860, ਜਾਂ
- (c) ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(17) ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀਮਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। CI ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ. (2), ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(18) ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਦੀ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਝੂਠਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਝੂਠਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ", ਉਹ "ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜ਼ਬ ਮੌਕਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1973 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਮਾਓ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ।" ਉਹ "ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ..." ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 22 ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 5000

(19) ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਕੋਲ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਨ ਦੇਣੇ ਹਨ

ਉਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਰਵਾਈ 'ਨਿਆਇਕ' ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਸਬੰਧਿਤ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਨਤੀਜਾ ਉਸ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਆਚਰਣ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(20) ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ- ਕੀ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ- ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ, ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਖਰਚੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਦ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ? ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ

Gurbaksh Singh u. State of Punjab & others 449
(Jawahar Lai Gupta, J.)

ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਉਲਟ ਹਨ? ਕੀ ਗੁਪਤਤਾ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਵੇਗੀ?

(21) ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ?

(22) ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਘੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਲੋਕਪਾਲ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ।" ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਪਾਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬੇਤੁਕੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਟਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦੇ ਹਨ।

(23) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ

ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲੋਕਪਾਲ "ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।" ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ-ਨਹੀਂ।

(24) ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਿਰਾਹ, ਬਚਾਅ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈ ਕਾਪੀਆਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਿਰਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਲੁਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

(25) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਿਰਾਂ ਕੋਲ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਦਿ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ. 18 ਵੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(26) ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਚੈਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਨਿਰਣੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸੱਚ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਗੁਪਤ ਹੈ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਤਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ

ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(27) ਆਉ ਅਸੀਂ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ। ਕੀ ਗੁਪਤਤਾ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਭਲੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ?

(28) ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਬੇਲੋੜਾ ਨਿਘਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬੇਰਹਿਮ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਫੈਲਿਆ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ। ਇੱਕ ਰੂਹਾਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਪਤ ਰੱਖ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ?

(29) ਲਚਕਦਾਰ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਸਿਧਾਂਤ ਵਾਲਾ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਬੇਰੋਕ ਮਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਅਦਿਸ਼ਟ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਾਲੇ ਕਰਮਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ? ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਐਂਟੀਸੈਪਟਿਕ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਡਿਸਪਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭੇਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਨਿਮਰਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਾਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਲਾਲਟੈਣ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ।

(30) ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਅਜ਼ਾਦ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਬਾਰੇ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇੰਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਰਹੱਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੁੱਚ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਦੂ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਪਰਦਾ ਖਲਨਾਇਕ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਬਦਮਾਸ਼। ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਜਾਵਟ ਇੱਕ ਕੂਟਨੀਤਕ ਭੇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੁੱਪ। ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਲਾਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਚਤੁਰਾਈ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਉਸਦੇ ਕਰਮ ਬੋਲਦੇ ਸਨ।

(31) ਐਕਟ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ?

(32) 'ਇਸ ਕੈਟਿੰਗ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੈਟ' ਵਿੱਚੋਂ, ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਕੈਟ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਾਲਮ ਹੈ। ਕਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਲੋਚਕ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਘੱਟ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨਗੇ। ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੈ। ਲੋਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਬੂਤ ਗੁਪਤ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਾਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਪਰ ਕੇਵਲ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਭੇਤ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ।

(33) ਕਾਨੂੰਨ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਦਾ ਜਾਂ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਰੇ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਕਾਰਨ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੱਚ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਸੀਮਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ

Gurbaksh Singh u. State of Punjab & others 451
(Jawahar Lai Gupta, J.)

ਬਾਅਦ, ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਬਰ ਖੋਦਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(34) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ (ਅਕਸ਼ੋਏ ਕੋਨਾਲ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ) (1), ਅਤੇ (ਏਕੇ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ) (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਪਤਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ.

(35) ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਕਸ਼ੋਏ ਕੋਨਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, 1971 ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ "ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਸਕੇ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 'ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 'ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ' ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ "ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਰਾਏ ਸਿਰਫ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।" ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ S. 11 (4) ਨੂੰ ਦੋਖਿਆ ਅਤੇ ਦੋਖਿਆ ਕਿ "ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਾਏ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੋਰਡ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ।

(36) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਅਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1980 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਿ 'ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਤਾ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ' ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜਨਤਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 6 ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ..."

(37) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਹੋਣਗੇ। ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ.

(38) ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਈ ਵਕੀਲ

- (1) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ 300
- (2) ਏਆਈਆਰ 1982 ਐਸਸੀ 710

(ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਰਾਇਣ) (3) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ , ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"(74) ਸਾਡੇ ਵਰਗੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਏਜੰਟ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਭੇਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਜਨਤਕ ਕੰਮ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਜਨਤਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ, ਆਮ ਰੁਟੀਨ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥ ਜਾਂ

ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਗੁਪਤਤਾ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ।

(39) ਨਿਰੀਖਣ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(40) ਸ੍ਰੀ ਪਿਪਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਬੇਲੋੜਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੇ। ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(41) ਅਸੀਂ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਪੀਈ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਕੋਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਡਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚਲੇ ਡਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

(3) ਏਆਈਆਰ 1975 ਐਸਸੀ 865

(42) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(43) ਅਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ "ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ...ਪਰ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ 15 ਸਤੰਬਰ, 1996 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ

ਆਖਰਕਾਰ, ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ 9 ਮਾਰਚ, 1998 ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।" ਕੁਝ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਿਲਚਸਪ ਹਨ। ਇੰਤਕਾਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅੰਤਮ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

“ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਾਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੁੰਦੇ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਧੁੰਦੇ ਦੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਇਕੱਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਪੈਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਪੱਪੀ, ਆਰਡਰਬਲਯੂ 2 ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇੰਨੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ, ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਡ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਗੀਤ ਲਈ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਜਾਂ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ?) @ ਪੱਪੀ ਆਰ ਡਬਲਯੂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 80/90 ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਖਾਸ ਰਕਮ ਲਈ . 1,60,000.00 ਹਰੇਕ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਕਥਿਤ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਥਿਤ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਸੇਲ ਡੀਡ ਵਿੱਚ,

Gurbaksh Singh u. State of Punjab & others 453
(Jawahar Lai Gupta, J.)

ਭਾਵੇਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ। 2 ਲੱਖ (ਇੱਕ ਏਕੜ ਲਈ) ਪਰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਰਕਮ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 8000.00.

ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਾਰਨਮੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਅਤੇ ਹੁਨਰ।"

(44) ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ "ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।"

(45) ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਕੀ ਕੇਸ ਐਸ. 16 (ਏ) ਜਾਂ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ - ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

(46) ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ। ਕਾਰਨ ਸਧਾਰਨ ਹੈ। ਐਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਛੱਡੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਂਗੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ 'ਰਿਪੋਰਟ' 'ਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਨਾ ਪਾਉਣ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੇਣ।

(47) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ ਹਨ:-

1. ਅਸੀਂ ਘਟਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਲੋਕਪਾਲ ਐਕਟ, 1996, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਨਤਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ 'ਪਾਠ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ' ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
2. ਐਕਟ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕੈਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਗੁਪਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
3. ਐਕਟ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪਹਿਰਾਵਾ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਛੁਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਕਾਪੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

(48) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਤੁਰੰਤ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

RNR

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ

ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

1

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲੀ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਕੇ.ਸੂਦ ਜੋ

ਵਿਜੇ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਚੀਫ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਯੂਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਰ-
ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1999 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 16116

11 ਮਈ, 2001